

2.11 Системата ZF

Формалната система ZF има един единствен нелогически символ $\in$ — двуместен предикатен.

ZF 1. (Аксиома за обемност)

$$\forall z(z \in x \leftrightarrow z \in y) \rightarrow x = y.$$

От теоремата за равенството имаме

$$\vdash x = y \rightarrow \forall z(z \in x \leftrightarrow z \in y)$$

и следователно

$$\vdash_{ZF} x = y \leftrightarrow \forall z(z \in x \leftrightarrow z \in y). \quad (1)$$

Интуитивно, две множества съвпадат тогава и само тогава, когато имат едни и същи елементи.

Забележка 1. Нека за произволна формула $\mathbf{A}$ с $\mathbf{D}^{\mathbf{A}}$ означим формулата

$$\mathbf{D}^{\mathbf{A}} \equiv \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A}),$$

където $\mathbf{y}$ не участва свободно в $\mathbf{A}$. Имаме

$$\frac{}{\mathbf{D}^{\mathbf{A}} \rightarrow (\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A})} \text{ (Т.Суб.)} \quad \frac{}{\mathbf{D}^{\mathbf{A}}_{\mathbf{y}}[\mathbf{y}'] \rightarrow (\mathbf{z} \in \mathbf{y}' \leftrightarrow \mathbf{A})} \text{ (Т.Суб.)}$$

$$\frac{}{(\mathbf{D}^{\mathbf{A}} \& \mathbf{D}^{\mathbf{A}}_{\mathbf{y}}[\mathbf{y}']) \rightarrow (\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{y}')} \text{ (ТТ)}$$

$$\frac{}{(\mathbf{D}^{\mathbf{A}} \& \mathbf{D}^{\mathbf{A}}_{\mathbf{y}}[\mathbf{y}']) \rightarrow \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{y}')} \text{ (ПВ)}$$

$$\frac{}{(\mathbf{D}^{\mathbf{A}} \& \mathbf{D}^{\mathbf{A}}_{\mathbf{y}}[\mathbf{y}']) \rightarrow \mathbf{y} = \mathbf{y}'} \text{ (ZF1), (ПЗ), (ТТ)}$$

и следователно, ако $\vdash_{ZF} \exists \mathbf{y} \mathbf{D}^{\mathbf{A}}$, то можем да въведем функционален символ $\mathbf{f}$, чрез дефинираща аксиома $\mathbf{y} = \mathbf{f}\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n \leftrightarrow \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A})$, където свободните променливи на $\mathbf{A}$ са измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n, \mathbf{z}$.

Добавяме нов двуместен предикатен символ $\subseteq$ с дефинираща аксиома

$$x \subseteq y \leftrightarrow \forall z(z \in x \rightarrow z \in y).$$

За произволни формули $\mathbf{A}$ и $\mathbf{B}$ имаме

$$\frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \rightarrow \mathbf{A}} \text{ (Т.Суб.), (ТТ)} \quad \frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \rightarrow \mathbf{B}} \text{ (Т.Суб.), (ТТ)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \rightarrow \forall \mathbf{x} \mathbf{A}} \text{ (ПВ)} \quad \frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \rightarrow \forall \mathbf{x} \mathbf{B}} \text{ (ПВ)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \rightarrow (\forall \mathbf{x} \mathbf{A} \& \forall \mathbf{x} \mathbf{B})} \text{ (ТТ)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{x} \mathbf{A} \rightarrow \mathbf{A}} \text{ (Т.Суб.)} \quad \frac{}{\forall \mathbf{x} \mathbf{B} \rightarrow \mathbf{B}} \text{ (Т.Суб.)}$$

$$\frac{}{(\forall \mathbf{x} \mathbf{A} \& \forall \mathbf{x} \mathbf{B}) \rightarrow (\mathbf{A} \& \mathbf{B})} \text{ (ТТ)}$$

$$\frac{}{(\forall \mathbf{x} \mathbf{A} \& \forall \mathbf{x} \mathbf{B}) \rightarrow \forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B})} \text{ (ПВ)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{x}(\mathbf{A} \& \mathbf{B}) \leftrightarrow (\forall \mathbf{x} \mathbf{A} \& \forall \mathbf{x} \mathbf{B})} \text{ (ТТ)}$$

В частност

$$\vdash_{ZF} \forall z(z \in x \leftrightarrow z \in y) \leftrightarrow (\forall z(z \in x \rightarrow z \in y) \& \forall z(z \in y \rightarrow z \in x)).$$

Отгук, дефиниращата аксиома на $\subseteq$, (1) и теоремата за еквивалентната замяна получаваме

$$\vdash_{ZF} x = y \leftrightarrow (x \subseteq y \& y \subseteq x).$$

ZF 2. (Схема за отделянето (обхващането))

$\exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow (\mathbf{z} \in \mathbf{x} \& \mathbf{A}))$, $\mathbf{x}, \mathbf{y}$ не участват свободно в $\mathbf{A}$ и $\mathbf{x}, \mathbf{y}, \mathbf{z}$ са различни.

Забележка 2. Нека свободните променливи на $\mathbf{A}$ са измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n, \mathbf{z}$. Нека $\alpha_1, \dots, \alpha_n$ са различни константи и $\mathbf{A}' \equiv \mathbf{A}_{\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n}[\alpha_1, \dots, \alpha_n]$. Тогава

$$\frac{}{\exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow (\mathbf{z} \in \alpha \& \mathbf{A}'))} \text{ (ZF 2), (ПЗ)} \quad \frac{}{\forall \mathbf{z}(\mathbf{A}' \rightarrow \mathbf{z} \in \alpha)} \text{ (Т.Суб.), (ТТ)}$$

$$\frac{}{\mathbf{A}' \rightarrow \mathbf{z} \in \alpha} \text{ (ТТ)}$$

$$\frac{}{(\mathbf{z} \in \alpha \& \mathbf{A}') \leftrightarrow \mathbf{A}'} \text{ (ТЕЗ)}$$

$$\frac{}{\exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A}')} \text{ (ТД), (*)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{z}(\mathbf{A}' \rightarrow \mathbf{z} \in \alpha) \rightarrow \exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A}')} \text{ (ТК)}$$

$$\frac{}{\forall \mathbf{z}(\mathbf{A} \rightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{x}) \rightarrow \exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A})} \text{ (ПЗ)}$$

$$\frac{}{\exists \mathbf{x} \forall \mathbf{z}(\mathbf{A} \rightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{x}) \rightarrow \exists \mathbf{y} \forall \mathbf{z}(\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A})} \text{ (ПЗ)}$$

Тогава, при означенията от предната забележка, имаме

$$\vdash_{ZF} \exists \mathbf{x} \forall \mathbf{z}(\mathbf{A} \rightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{x}) \rightarrow \exists \mathbf{y} \mathbf{D}^{\mathbf{A}}$$

Така доказахме следната теорема

Теорема 2.31. Нека $\mathbf{A}$ е формула със свободни променливи измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n, \mathbf{z}$. Тогава, ако $\vdash_{ZF} \exists \mathbf{x} \forall \mathbf{z} (\mathbf{A} \rightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{x})$, то в ZF можем да въведем нов n -местен функционален символ $\mathbf{f}$ с дефинираща аксиома

$$\mathbf{y} = \mathbf{f}\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n \leftrightarrow \forall \mathbf{z} (\mathbf{z} \in \mathbf{y} \leftrightarrow \mathbf{A}).$$

Въвеждаме следните означения (съкращения):

$$\begin{aligned} \mathbf{a} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} &\equiv \forall \mathbf{z} (\mathbf{z} \in \mathbf{a} \leftrightarrow \mathbf{A}) \\ \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \subseteq \mathbf{a} &\equiv \forall \mathbf{z} (\mathbf{A} \rightarrow \mathbf{z} \in \mathbf{a}) \\ \mathbf{f}\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} &\equiv \mathbf{y} = \mathbf{f}\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n \leftrightarrow \mathbf{y} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\}. \end{aligned}$$

Забележка. Употребата на символа $=$ в рамките на съкращение по принцип не е добра практика, тъй като $=$ е логически символ, за който е валидна теоремата за равенството — доказуемо равни неща са взаимно заменяеми. В случая на горните съкращения тази теорема не е приложима в цялата си общност. Все пак имаме следните лесно установими свойства

$$\begin{aligned} \mathbf{a} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \rightarrow \mathbf{b} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \rightarrow \mathbf{a} = \mathbf{b} \\ \mathbf{a} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \rightarrow \mathbf{a} = \{\mathbf{z}' \mid \mathbf{B}\} \rightarrow \forall \mathbf{z}'' (\mathbf{A}_{\mathbf{z}}[\mathbf{z}''] \leftrightarrow \mathbf{B}_{\mathbf{z}'}[\mathbf{z}'']), \quad \mathbf{z}'' \text{ не участва свободно в } \mathbf{A}, \mathbf{B} \\ \mathbf{a} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \rightarrow (\mathbf{a} \subseteq \mathbf{b} \leftrightarrow \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\} \subseteq \mathbf{b}) \end{aligned}$$

Сега, теорема 2.42 може да се изкаже и по следния начин: Ако $\vdash_{ZF} \exists \mathbf{x} (\mathbf{z} \mid \mathbf{A} \subseteq \mathbf{x})$, то тогава $\vdash_{ZF} \exists \mathbf{y} (\mathbf{y} = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\})$ и можем да въведем нов n -местен функционален символ f с дефинираща аксиома $\mathbf{f}\mathbf{x}_1 \dots \mathbf{x}_n = \{\mathbf{z} \mid \mathbf{A}\}$.

От аксиомата $x = x$ и правилото за замяната имаме $z = z$, откъдето, съгласно теоремата за тавтологиите) $z \neq z \rightarrow z \in x$ и следователно

$$\vdash_{ZF} \exists x \forall z (z \neq z \rightarrow z \in x),$$

т.е.

$$\vdash_{ZF} \exists x (\{z \mid z \neq z\} \subseteq x).$$

Въвеждаме нуламестен функционален символ $\emptyset$ с дефинираща аксиома

$$\emptyset = \{z \mid z \neq z\}.$$

Имаме $\vdash_{ZF} (z \in x \ \& \ z \in y) \rightarrow z \in x$, откъдето

$$\vdash_{ZF} \{z \mid z \in x \ \& \ z \in y\} \subseteq x$$

и значе

$$\vdash_{ZF} \exists x (\{z \mid z \in x \ \& \ z \in y\} \subseteq x)$$

Въвеждаме нов двуместен функционален символ $\cap$ с дефинираща аксиома

$$x \cap y = \{z \mid z \in x \ \& \ z \in y\}.$$

Аналогично въвеждаме нов двуместен функционален символ $\setminus$ с дефинираща аксиома

$$x \setminus y = \{z \mid z \in x \ \& \ z \notin y\}.$$

ZF 3. (Аксиома за чифта)

$$\exists x' (\{z \mid z = x \vee z = y\} \subseteq x').$$

Въвеждаме нов двуместен функционален символ $\{\cdot, \cdot\}$ (чифт) с дефинираща аксиома

$$\{x, y\} = \{z \mid z = x \vee z = y\}.$$

Чрез операцията чифт въвеждаме едноместната операция $\{\cdot\}$ (синглетон) и двуместната операция $(\cdot, \cdot)$ (наредена двойка) с дефиниращи аксиоми

$$\begin{aligned} \{x\} &= \{x, x\}, \\ (x, y) &= \{\{x\}, \{x, y\}\}. \end{aligned}$$

ZF 4. (Аксиома за обединението)

$$\exists x'(\{z \mid \exists y(z \in y \ \& \ y \in x)\} \subseteq x')$$

Въвеждаме нов едноместен функционален символ $\bigcup$ с дефинираща аксиома

$$\bigcup x = \{z \mid \exists y(z \in y \ \& \ y \in x)\}.$$

Чрез $\bigcup$ и операцията чифт въвеждаме нов двуместен функционален символ $\cup$ (обединение на две множества) с дефинираща аксиома

$$x \cup y = \bigcup \{x, y\}.$$

Чрез $\cup$ и операцията синглетон въвеждаме нов едноместен функционален символ S (наследник) с дефинираща аксиома

$$Sx = x \cup \{x\}.$$

ZF 4. (Аксиома за безкрайността)

$$\exists x(\emptyset \in x \ \& \ \forall y(y \in x \rightarrow Sy \in x)).$$

Нека с $\mathbf{A}$ означим формулата $\emptyset \in x \ \& \ \forall y(y \in x \rightarrow Sy \in x)$. Тогава аксиомата за безкрайността казва, че $\exists x\mathbf{A}$. Оттук лесно се установява, че

$$\exists x(\{z \mid \forall x(\mathbf{A} \rightarrow z \in x) \subseteq x).$$

Въвеждаме нов нуламестен функционален символ ω с дефинираща аксиома

$$\omega = \{z \mid \forall x(\mathbf{A} \rightarrow z \in x)\}.$$

От дефиницията следва, че

$$\begin{aligned} \vdash_{ZF} \mathbf{A} \rightarrow \omega \subseteq x, \\ \vdash_{ZF} \mathbf{A}_x[\omega]. \end{aligned}$$

Така ω е най-малкото (по отношение на $\subseteq$) множество, което съдържа $\emptyset$ и е затворено относно операцията S . ω наричаме множество на естествените числа, а елементите му — естествени числа.

ZF 5. (Аксиома за подмножествата)

$$\exists x'(\{z \mid z \subseteq x\} \subseteq x').$$

Въвеждаме нов едноместен функционален символ $\mathcal{P}$ с дефинираща аксиома

$$\mathcal{P}x = \{z \mid z \subseteq x\}.$$

Въвеждаме нов едноместен функционален символ $\mathcal{P}$ с дефинираща аксиома

$$\mathcal{P}x = \{z \mid z \subseteq x\}.$$

ZF 6. (Схема за замяната)

$$\forall \mathbf{x}_1 \dots \forall \mathbf{x}_n \forall \mathbf{y} \forall \mathbf{y}' ((\mathbf{A} \ \& \ \mathbf{A}_{\mathbf{y}}[\mathbf{y}']) \rightarrow \mathbf{y} = \mathbf{y}') \rightarrow \forall \mathbf{z} \exists \mathbf{z}' \forall \mathbf{x}_1 \dots \forall \mathbf{x}_n \forall \mathbf{y} (\bigwedge_{1 \leq i \leq n} \mathbf{x}_i \in \mathbf{z} \rightarrow \mathbf{A} \rightarrow \mathbf{y} \in \mathbf{z}'),$$

където $\mathbf{A}$ е формула със свободни променливи измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n, \mathbf{y}$.

За всеки терм $\mathbf{a}$ със свободни променливи измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n$ и всяка формула $\mathbf{A}$ със свободни променливи измежду $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_n, \mathbf{y}_1, \dots, \mathbf{y}_m$ ще пишем

$$\{\mathbf{a} \mid \mathbf{A}\}$$

вместо

$$\{z \mid \exists \mathbf{x}_1 \dots \exists \mathbf{x}_n (z = \mathbf{a} \ \& \ \mathbf{A})\}$$

При горните означения, ако $\vdash_{ZF} \exists \mathbf{x}(\mathbf{A} \rightarrow \bigwedge_{1 \leq i \leq n} \mathbf{x}_i \in \mathbf{x})$, то от схемата за замяната следва, че

$$\vdash_{ZF} \exists \mathbf{x}' \{\mathbf{a} \mid \mathbf{A}\} \subseteq \mathbf{x}',$$

което ни позволява да дефинираме нов m -местен функционален символ $\mathbf{f}$ чрез дефинираща аксиома

$$\mathbf{f}\mathbf{y}_1 \dots \mathbf{y}_m = \{\mathbf{a} \mid \mathbf{A}\}.$$

Например, въвеждаме двуместния функционален символ $\times$ (декартово произведение) с дефинираща аксиома

$$x \times y = \{(x', y') \mid x' \in x \ \& \ y' \in y\}.$$

2.12 Робинсонова аритметика

Робинсовата аритметика е формалната система PA^- , която има нелогически символи 0 (нуламестен функционален), S (едноместен функционален), $+$, $\cdot$ (двуместни функционални) и $<$ (двуместен предикатен), и следните девет конкретни нелогически аксиоми

- N1. $0 \neq Sx$;
- N2. $Sx = Sy \rightarrow x = y$;
- N3. $x + 0 = x$;
- N4. $x + Sy = S(x + y)$;
- N5. $x \cdot 0 = 0$;
- N6. $x \cdot Sy = x \cdot y + x$;
- N7. $x \neq 0$;
- N8. $x < Sy \leftrightarrow (x < y \vee x = y)$;
- N9. $x < y \vee x = y \vee y < x$;

Нека за произволно естествено n с $\bar{n}$ означим терма

$$\bar{n} \equiv \underbrace{SS \dots S}_n 0.$$

Термовете $\bar{n}$ наричаме номерали. Ще докажем следните твърдения за номералите

- (i) $\vdash_{PA^-} S\bar{m} = \overline{m+1}$;
- (ii) $\vdash_{PA^-} \bar{m} \neq \bar{n}$, за $m \neq n$;
- (iii) $\vdash_{PA^-} \bar{m} + \bar{n} = \overline{m+n}$;
- (iv) $\vdash_{PA^-} \bar{m} \cdot \bar{n} = \overline{mn}$;
- (v) $\vdash_{PA^-} \bar{m} \neq \bar{n}$, за $m \geq n$;
- (vi) $\vdash_{PA^-} \bar{n} < \bar{m}$, за $n < m$.

(i) е очевидно, тъй като $S\bar{m} \equiv \overline{m+1}$. За (ii) нека първо $m < n$. Тогава $n - m \geq 1$. Следователно

$$\frac{\frac{\frac{0 \neq Sx}{0 \neq \bar{n}-\bar{m}} \text{ (N1)} \quad \frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)}}{0 \neq \bar{n}-\bar{m} \rightarrow \bar{1} \neq \bar{n}-\bar{m} + \bar{1}} \text{ (ПЗ)} \quad \frac{\frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)} \quad \frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)}}{\frac{\bar{1} \neq \bar{n}-\bar{m} + \bar{1}}{\vdots} \quad \frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)}} \text{ (ПЗ)} \quad \frac{\frac{\bar{1} \neq \bar{n}-\bar{m} + \bar{1}}{\vdots} \quad \frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)}}{\bar{m}-\bar{1} \neq \bar{n}-\bar{1}} \text{ (TT)} \quad \frac{\frac{Sx = Sy \rightarrow x = y}{x \neq y \rightarrow Sx \neq Sy} \text{ (TT)}}{\bar{m}-\bar{1} \neq \bar{n}-\bar{1} \rightarrow \bar{m} \neq \bar{n}} \text{ (ПЗ)}}{\bar{m} \neq \bar{n}} \text{ (TT)}$$

Нека сега $m > n$. Тогава, използвайки, че $\vdash_{PA^-} \bar{n} \neq \bar{m}$ получаваме

$$\frac{\frac{\vdots \quad \frac{\bar{m} = \bar{n} \rightarrow \bar{n} = \bar{m}}{\bar{n} \neq \bar{m} \rightarrow \bar{m} \neq \bar{n}} \text{ (TT)}}{\bar{n} \neq \bar{m}} \text{ (TT)} \quad \frac{\bar{m} = \bar{n} \rightarrow \bar{n} = \bar{m}}{\bar{n} \neq \bar{m} \rightarrow \bar{m} \neq \bar{n}} \text{ (TT)}}{\bar{m} \neq \bar{n}} \text{ (TT)}$$

Нека сега докажем (iii).

$$\frac{\frac{\frac{x+0=x}{\bar{m}+0=\bar{m}} \text{ (N3)} \quad \frac{x+Sy=S(x+y)}{\bar{m}+\bar{1}=S(\bar{m}+0)} \text{ (ПЗ)}}{\bar{m}+\bar{1}=\overline{m+1}} \text{ (T=)} \quad \frac{\frac{x+Sy=S(x+y)}{\bar{m}+\bar{n}=S(\bar{m}+\bar{n}-1)} \text{ (ПЗ)} \quad \frac{x+Sy=S(x+y)}{\bar{m}+\bar{n}=S(\bar{m}+\bar{n}-1)} \text{ (N4)}}{\frac{\bar{m}+\bar{n}-1=\overline{m+n-1}}{\bar{m}+\bar{n}=\overline{m+n}} \text{ (T=)} \quad \frac{x+Sy=S(x+y)}{\bar{m}+\bar{n}=S(\bar{m}+\bar{n}-1)} \text{ (ПЗ)}} \text{ (T=)}$$

Нека сега докажем (iv).

$$\begin{array}{c}
 \frac{x.0 = 0}{\bar{m}.0 = 0} \begin{array}{l} \text{(N5)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \quad \frac{\overline{x.Sy = x.y + x}}{\overline{m.\bar{1} = \bar{m}.0 + \bar{m}}} \begin{array}{l} \text{(N6)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \quad \frac{\overline{0 + \bar{m} = \bar{m}}}{\overline{0 + \bar{m} = \bar{m}}} \begin{array}{l} \text{(iii)} \\ \text{(T=)} \end{array} \\
 \frac{\overline{m.\bar{1} = m.\bar{1}}}{\vdots} \\
 \frac{\overline{m.n - 1 = m.(n - 1)}}{\overline{m.\bar{1} = m.\bar{1}}} \quad \frac{\overline{x + Sy = S(x + y)}}{\overline{m + \bar{n} = S(\bar{m} + \bar{n} - \bar{1})}} \begin{array}{l} \text{(N4)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \quad \frac{\overline{m + \bar{n} - \bar{1} = \bar{m} + \bar{n} - \bar{1}}}{\overline{m.\bar{n} = \bar{m}\bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(iii)} \\ \text{(T=)} \end{array}
 \end{array}$$

За (v) нека първо забележим, че щом $m \geq n$, то имаме $m \neq k$ за $k < n$. Тогава

$$\begin{array}{c}
 \frac{x \not< 0}{\bar{m} \not< 0} \begin{array}{l} \text{(N7)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \quad \frac{\overline{m \neq 0}}{\overline{m \neq 0}} \begin{array}{l} \text{(ii)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \quad \frac{\overline{x < Sy \leftrightarrow (x < y \vee x = y)}}{\overline{x \not< Sy \leftrightarrow (x \not< y \ \& \ x \neq y)}} \begin{array}{l} \text{(N8)} \\ \text{(TT)} \end{array} \\
 \frac{\overline{m \not< \bar{1} \leftrightarrow (\bar{m} \not< 0 \ \& \ \bar{m} \neq 0)}}{\overline{m.\bar{1} = m.\bar{1}}} \begin{array}{l} \text{(ПЗ)} \\ \text{(T=)} \end{array} \\
 \frac{\overline{m \not< (n - 1)}}{\overline{m.\bar{1} = m.\bar{1}}} \quad \frac{\overline{m \neq \bar{n} - \bar{1}}}{\overline{m \neq \bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(ii)} \\ \text{(TT)} \end{array} \quad \frac{\overline{x < Sy \leftrightarrow (x < y \vee x = y)}}{\overline{x \not< Sy \leftrightarrow (x \not< y \ \& \ x \neq y)}} \begin{array}{l} \text{(N8)} \\ \text{(TT)} \end{array} \\
 \frac{\overline{m \not< \bar{n} \leftrightarrow (\bar{m} \not< \bar{n} - \bar{1} \ \& \ \bar{m} \neq \bar{n} - \bar{1})}}{\overline{m \not< \bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(ПЗ)} \\ \text{(T=)} \end{array}
 \end{array}$$

Накрая за (vi) имаме, че $m \not< n$ и $m \neq n$ и следователно

$$\frac{\overline{m \not< \bar{n}}}{\overline{m \not< \bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(v)} \\ \text{(TT)} \end{array} \quad \frac{\overline{m \neq \bar{n}}}{\overline{m \neq \bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(ii)} \\ \text{(TT)} \end{array} \quad \frac{\overline{x < y \vee x = y \vee y < x}}{\overline{m < \bar{n} \vee \bar{m} = \bar{n} \vee \bar{n} < \bar{m}}} \begin{array}{l} \text{(N9)} \\ \text{(ПЗ)} \end{array} \\
 \frac{\overline{m < \bar{n}}}{\overline{m < \bar{n}}} \begin{array}{l} \text{(TT)} \end{array}$$